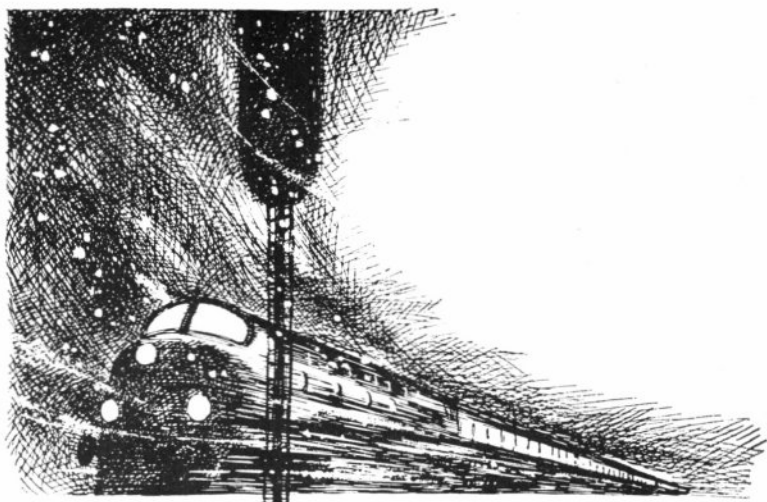

andorra

av
MAX
FRISCH

RIKS
TEATRET
SESONGEN
1968-69

Stasjonens sindrige systemer
for togenes ankomst og reise
skjelver usynlige i kvelden.
Signalene roper og svarer.
Rødt mot den ytterste grense
blaffer til grønt under skyer
av frådende damp.
Oljede lokomotiver
ligger som glinsende rovdyr
ferdig til spranget mot mørket.
Stålskinner durrer under uhørlige lykter
grådig mot tyngdens ekstase ...

Utdrag av Astrid Tollefsens jernbanedikt «Reisekveld».

Til alle tider — i all slags vær — det går alltid et tog!

Max Frisch og teatret

Som dramatiker er han nær knyttet til teatret som ble skapt i hans hjemby Zürich under den annen verdenskrig. Blant alle de andre som flyktet fra nazistene kom det også mange ledende teaterfolk til Sveits. Nivået ved Zürcher Schauspielhaus var høyt og det betød meget for Max Frisch at han fikk en oppfordring derfra om å skrive for scenen. Han hadde da utgitt sin første roman, i 1943. Siden er teatret blitt berømt, ikke minst takket være skuespillene av Max Frisch og hans like betydelige landsmann Friedrich Dürrenmatt.

Da Schauspielhaus så seg om etter et nytt skuespill til 20 års-feiringen, tok Frisch fram et tema som han syntes var velegnet, «den andorranske jøden». Det var offentliggjort som prosaskisse allerede i 1946.

Max Frisch er født i 1911. Han deler sin tid mellom en blomstrende arkitektpraksis, hyppige utenlands-

reiser og sitt forfatterskap. Som romanforfatter er han blitt en fornyer av den tyskspråklige prosakunsten, med sin slentrende, ironiske og elegante stil. Bildene og skueplassene skifter raskt og han tar leserne på vide streiftog gjennom tid og rom.

Men teaterscenen krever en annen teknikk: Frisch benytter, som Bertold Brecht, den formen som kalles episk teater: skuespillerne vender seg ofte rett mot publikum med det de har å si.

Arbeidet med «Andorra» ble påbegynt i 1958; Frisch hadde da ikke skrevet for scenen på mange år. Han syntes det var nødvendig med et forarbeide, «Biedermann og brannstifterne» (1958), hvor han forsøker å skrive konkret, gi innholdet fast form og anskuelig handling. «Andorra» fikk først premiere 2. november 1961 — lenge etter at jubiléet var over. Max Frisch hadde stadig holdt stykket tilbake og omarbeidet det. Det ferdige skuespillet betrakter han som sitt hovedverk.

Allerede tidlig i vårmånedene 1962 ble stykket spilt i Düsseldorf, München, Frankfurt, Haifa, Stockholm, Hamburg, Berlin og Wien. Siden fulgte en rekke oppførelser — mange i Skandinavia, bl.a. turné på Svenska Riksteatern, i Oslo på Nationaltheatret, og på det islandske nasjonalteatret.

Samtidig med at Riksteatret spiller «Andorra» i Norge, går skuespillet i Sverige på Göteborgs Stads-teater. Teater 23 i Malmø spiller forøvrig samtidig et annet skuespill av forfatteren, «Den kinesiske mur». Og Nationaltheatret i Oslo vil sette opp hans skuespill «Biografi».

Det er sagt om Max Frisch at han har låst seg fast i ett tema: det ikke å låse seg fast. Heltene hans frykter for å stivne til «sprellemenn i sedvanens usynlige tråder». Å leve vil for dem si å ha en åpen framtid. I skuespill og romaner vrir det av mennesker som lar seg tyngre av det bildet man har laget seg av dem, som av et kors, som av en forbannelse. «Lag deg ikke noe bilde av din neste,» sier forfatteren. Ditt bilde kan låse ham fast. Her er Frisch i slekt med mange andre moderne forfattere som er opptatt av menneskets identitet.

Sveitseren Max Frisch er sterkt internasjonalt orientert. Han tar avstand fra provinsialisme og sjåvinisme, fra landegrensene når de binder menneskene og hindrer deres frihet og utsyn.

E. V.

Andorra – Hvor er det?

Slår De etter i et leksikon, vil De kunne konstatere at Andorra er en liten republikk i de østlige Pyreneer. «Flateinnhold 465 km², 9000 innbyggere. Fjelldaler omgitt av snødekte fjell. Landet ligger mellom 88 og 1800 m.o.h., høyeste punkt 2946 m.» Og så videre. Av de 9000 innbyggere er det sagtens noen som vet at Max Frisch har skrevet skuespillet «Andorra»; og de andorranere som kjenner innholdet av stykket, er antagelig ikke særskilt henrykt på sin republikks vegne. Begripligvis.

Slår De derimot etter hos Max Frisch, vil De kunne konstatere at Andorra er overalt. At den lille republikken i de østlige Pyreneer har måttet låne sitt maleriske navn til forfatterens fantasistat, beror formodentlig på hva man kan kalle en dikterisk tilfeldighet; i det «virkelige» Andorras historie vil man neppe finne noenting som svarer til de begivenheter Frisch skildrer. Derimot ville man hos det «virkelige» (stadig i anførselstegn, for hva er virkelig, når det kommer til stykket?) Andorras innbyggere utvilsomt oppdage sjelelige prosesser i slekt med dem Max Frisch skildrer i sitt skuespill, av den enkle grunn at hans «Andorra» er en provins av hvert enkelt menneskes sinn. Det er jo det som gjør dette stykket til en så skremmende utfordring: at forfatteren avslører oss alle sammen!

Dette er ikke et i ytre henseende «realistisk» skuespill. Det dreier seg om en oppkonstruert handling, ikke om en dokumentasjon. Noe av det som gjør dette skuespillet så virkningsfullt, er at det utspilles i skjæringspunktet mellom fantasi og virkelighet: dets indre sannhet opplever vi med desto større styrke fordi det i sin ytre handling løsriver seg fra en begrenset faktisitet, som man kan lokalisere og dermed ta avstand fra, og plasserer tyngdepunktet nettopp i de menneskelige reaksjoner, som er almengyldige.

Max Frisch skriver her direkte og omsvøpssløst om jødeforfølgelsene — dette uhyggelige fenomen som har dype røtter i hele Europas historie (også vår egen!), men som brøt frem så rått under siste verdenskrig

at bevisstheten om det ble hele verdens mareritt. Men nettopp fordi det er de sjelelige reaksjoner dette skuespillet dreier seg om, kan det ikke «lokaliseres» bare til jødespørsmålet. Det er også det forestillingens instruktør Jack Fjeldstad har villet understreke: De samme krefter som utløste jødeforfølgelsene, er — mer eller mindre åpenbart, mer eller mindre hemmelig — på ferde i uendelig mange forhold mellom menneskene. Antisemittismen er bare ett av de utslag disse kreftene gir seg. Vi møter dem igjen i den desperate rasediskriminering i Amerika, i Syd-Afrika, i Rhodesia. Vi møter dem i den stedlige befolknings uvilje mot «fremmedarbeidere». Vi møter dem i gamle nasjonalfordommer vi selv er oppflasket med: «Svenskene er *sånn*... tyskerne er *sånn*...» og så videre, og det dreier seg da bestandig om noe vi ikke liker, noe vi *ikke kan fordra*, noe som i bestemte situasjoner vekker vårt uforstilte hat. Men denne tendensen til å reise skanser gjelder ikke bare de store rasemessige og nasjonale grupperinger. Den er til stede overalt hvor noe er *annerledes* enn det vi selv er vant til og trives med og føler oss trygge i og forskanser oss bak... i forholdet mellom generasjoner, klasser, kulturmiljøer, sekter, livsholdninger, smaksretninger, kunstsyn, mellom det «normale» og det «avvikende» i alle avskygninger... Og det er som om denne tiden er særskilt fylt av slike dramatiske motsetninger, nettopp fordi den er så preget av oppbrudd fra gamle posisjoner, av en rivende utvikling henimot en fremtid og en tilværelsesform vi vet så lite om og som vi derfor frykter: det kjæreste vi har er truet, nemlig vår følelse av sikkerhet. Som svært ofte er et drabelig selvbedrag — denne «sikkerheten» vi tror vi har og gjerne vil beholde, er nemlig bare så alt for sjelden uttrykk for en rotfestet og rolig indre trygghet. Utryggheten stikker dypere i oss enn de fleste av oss aner — derfor skal det også så lite til før angsten og dermed hatet får fritt spillerom.

Personene i «Andorra» er ikke loddrette skurker — teaterskurkenes tid er forbi og vil antagelig aldri vende tilbake. De «skyldige» i dette skuespillet — hvem er det? De står fram etter tur og rettfærdiggjør seg: «Jeg trodde jo... jeg visste ikke... jeg kunne jo ikke ane... min hensikt var virkelig ikke... jeg handlet etter beste overbevisning...» Og de har rett alle sammen. Både fordi det er et av den hemmelige

angstens kjennemerker at vi ikke vil se, det vil si: ikke *tør* se (å *se* trekker alltid store moralske konsekvenser etter seg!) og fordi vi i vår bevisstløse vilje til trygghet simpelthen ikke *makter* å se, opplever vi hele tiden en snikende forgiftning av våre egne sjelelige kilder. Og det er denne uhyggelige forgiftningsprosessen i det enkelte menneskes sinn dette skuespillet handler om. Max Frisch avslører den i en lang rekke av dens nyanser. De er forskjellige, de typene han fører frem her, hver av dem opplever på sin spesielle måte situasjonen og sine egne reaksjoner på den. Og allikevel utgjør alle disse typene et hele, *sammen med oss*, fordi selve grunnholdningen er den samme hos oss alle. Vi er «Skyldige»... og de to tomme skoene som til slutt står igjen på scenen etter at alle andre spor av offeret er fjernet, de vitner mot oss med en uavviselig anklage: «Du er morderen!»

— Kan det nytte? *Hjelper* det oss og verden at det skrives og spilles slike stykker, at de hemmelige angstkreftene i oss blir påvist og avslørt, at anklagen rettes mot oss?

Det kommer an på den enkelte tilskuer. Kanskje treffer dette skuespillet *ett menneske* som ser noe mer om og i seg selv enn før, og som ihvertfall vil *forsøke* å ta konsekvensen av det...

Instruktøren: Jack Fjeldstad

Jack Fjeldstad, t.h. på bildet, regner med at han har satt opp omkring 50 stykker. Fra Radio-teatret vil vi nevne den store oppsetningen «Driftekaren» av Hans E. Kinch og Stig Dagermans «Den yste dagen». Han har ellers iscenesatt på Trøndelag Teater, Rogaland Teater, Folke-teatret og Det Norske Teatret. Det er første gang han instruerer på Riks-teatret, men vårt publikum har sett hans oppsetning av Oscar Braatens «Ungen» fra Det Norske Teatret. På Riksteaterturné fra samme teater har han vært i «Frøken Julie» hvor han spilte Jean, og i «Ai, ai,

Jack Fjeldstad var opptatt med innstuderingen, da vi ba om å få høre nærmere om forestillingen. «Andorra» er Riksteatrets hittil største oppsetning. Dette stykket, med 23 personer på scenen — det krever ikke minst konsentrasjon av instruktøren.

— Den ferdige forestillingen skal tale for seg. Jeg vil gi mine intensjoner form på scenen, sier Jack Fjeldstad.

Det er tydelig at stoffet engasjerer ham. Han forteller om kontakten mellom Eivind Hjelmtveit og ham. Allerede for flere år siden snakket de om dette stykket, og da Eivind Hjelmtveit ble utnevnt til sjef for Riksteatret, falt det ham lett å velge sin første forestilling.

— Budskapet stykket bringer vil jeg ikke omtale her. Men «Andorra» rommer så meget. Det er kanskje først og fremst der det stikker: i vår selvtilfredshet. Vi betrakter så lett enhver fremmed med mistenksomhetens kalde øyne.

— «Andorra» er her og nå. Jeg har villet legge opp til at problemene er almene. Det er noe galt med dem på den andre siden av gaten, av hagegjerdet — for ikke å snakke om dem som har en annen hudfarge, eller et annet språk.

for en artig krig». Vi husker ham fra mange store roller på film, bl. a. hovedrollen i «Skrift i sne», «Ni liv» som ble en verdenssuksess — og i Nansen-filmen som ligger premieklarer er han polarfareren Otto Sverdrup, kapteinen på «Fram».

— Gjennom Max Frisch' «Andorra» oppdager vi bl. a. hvor kort det er fra å tie stille, ikke å ta til motmæle mot urett — til å være medskyldig. Lærerens fortielse f. eks. i skuespillet brer seg som ringer i vann — den får større og større konsekvenser, drar andre mennesker med seg.

— Max Frisch har gjort Andri til jøde. Som jøde er han vel i en meget spesiell situasjon?

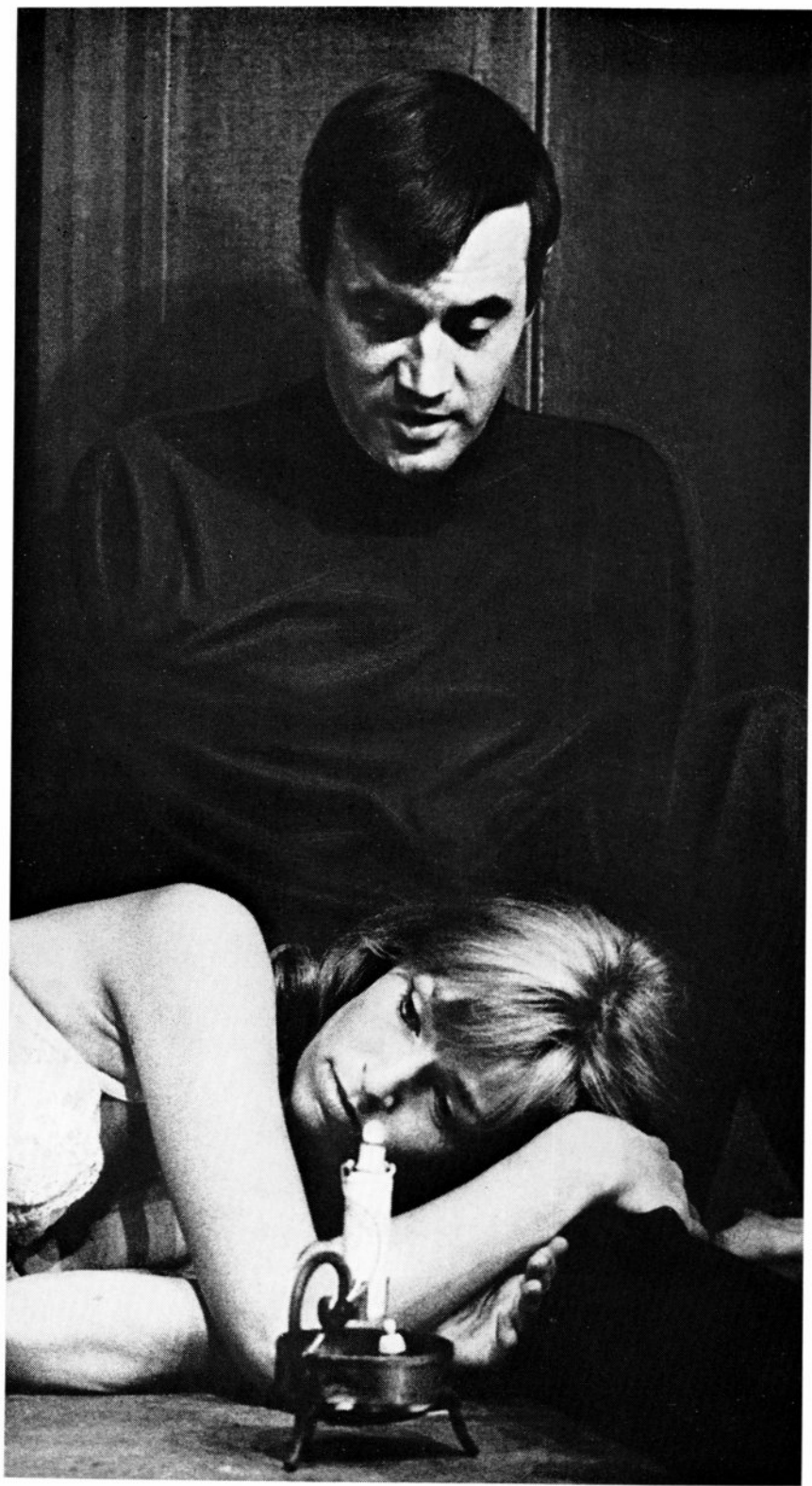
— Ja, men forfatteren tegner også et bilde av oss, av *vår* situasjon — her og nå. Det er litt av ønsket med forestillingen at den vil treffe noen som ville si til seg selv: «Jeg må visst se på andre mennesker med andre, med litt vennligere øyne.» Det er noe av teatrets visjon — å holde et speil opp for oss.

— Det er så lett vint å godta ferdige meninger om alt. «Andorra» handler om dette også, det handler om Andris identitet — han blir den de andre gjør ham til. Man har gjort seg opp en mening om ham en gang for alle.

— Det er umulig ikke å rives med av stykket, sier Jack Fjeldstad. Etter min mening er forfatteren en av våre fremste nåværende dramatikere.

E. V.

andorra

Av MAX FRISCH

Oversatt av CARL FREDRIK ENGELSTAD
Regi JACK FJELDSTAD
Dekor DAG FROGNER
Kostymer RAGNHILD ENGBRET

Turnéleder Kolbjørn Brenda
PR-turnéleder Knut Ørvig
Regiassistent Ada Ørvig
Inspisient Manfred Roald

Teaterfotograf Jan Schwarzott
Programredaksjon Eli Vercoe
Teaterforlag Nordiska Teaterförlaget AB

Andri PETER BREDAL
Barblin GRY ENGER
Læreren INGOLF ROGDE
Moren RANDI BRÆNNE
Senora MARIT HALSET
Presten TOR BJARKE
Soldaten ALF HALLGREN
Verten KNUT ØRVIG
Snekkeren KOLBJØRN BRENDA
Doktoren ERLING LINDAHL
Svennen PER ARNØ
Noen NORALV TEIGEN
En åndsvak GURI SEM
Jødeprøveren JOHANNES ECKHOFF
2 soldater

To akter, 12 bilder
Pause etter 8. bilde
Forestillingen varer ca. 2½ time

Annerledes . . .

— Det er rart, men den vanføre må ofte spille rollen som vanfør — akkurat slik som mange kvinner må være det som mennene venter av dem: bare kvinner, og som negrene ofte må spille klovn overfor den «overlegne» hvite rase, slik at den hvite mann ikke skal bli skremt av sin svarte bror.

— Jeg har en følelse av at det rett og slett bare er slumpetreff at jeg ennå ikke har hørt denne variasjonen av et meget velkjent tema: Vil du virkelig at datteren din skal gifte seg med en vanfør?

Jeg har, som nevnt, aldri hørt dette bli sagt like ut, men holdningen bak en slik bemerkning kunne skimtes i øynene til foreldrene til nesten alle de pikene jeg ble kjent med i tenårene.

Man skulle tro at denne holdningen først og fremst skyldes en nesten instinktiv frykt for det som er anderledes. At en gjenstand — eller et vesen — som er forskjellig fra hva vi er vant til, innebærer en fare for vår sikkerhet. I sin bok «Kolossen fra Maroussi» forteller den amerikanske forfatteren Henry Miller om en kvinne fra Korfu, som alle i landsbyen var redde for, fordi hun hadde seks tær, og på grunn av denne bagatell av en misdannelse måtte hun alltid gå for seg selv.

Frykten for det som er forskjellig er vanskelig å skille fra frykten for å være forskjellig, og menneskene i vår tid synes å ha en meget stor frykt for å være anderledes enn dem selv. Alt fra politiske idéer til industriell masseproduksjon later til å utnytte denne følelsen.

Jeg tviler på om noen opplever dette i sterkere grad enn tenåringen. Til og med da jeg selv var tenåring, undret jeg meg over gruppens — gjengens — makt. Jeg la merke til at gruppens krav var sterkere enn noen av de enkelte medlemmenes krav: ungene fulgte gjengens ønsker selv om de egentlig ikke hadde lyst til det. Det å være sammen med de andre, det å være en av gruppen, var verdifullt i seg selv, og det å være utenfor var en lidelse.

Finn Carling: «Kilden og muren»

Det egentlige grunnlaget for demokratiet er troen på mennesket, på menneskeverd, på menneskets udødelige sjel. Det etiske grunnlag for demokratiet er den politiske virkeliggjøring av nestekjærligheten... Demokratiet er ikke bare en statsform, ikke bare det som står i vår grunnlov. Demokrati er en livsanskuelse, det bygger på tillit til medmenneskene, til menneskeheten og menneskeligheten.

Sendt som «Ord for dagen» 23/8 1968:

«OM DEMOKRATIET» av Thomas Masaryk.

Det er kanskje en av de meninger man kan lese ut av jøden Kafkas «Prosesen»: likesom hovedpersonen i romanen er jøden engasjert i en lang prosess, kjenner ikke sine dommere, knapt nok sine forsvarere, vet ikke hva han er anklaget for, men vet at han holdes for skyldig: dommen utsettes uavladelig, en uke, fjorten dager... hans ytre situasjon kan ta seg nydelig ut, men prosessen som aldri tar slutt, fortærer ham umerkelig, og det hender stundom, som i romanen, at han blir grepet, slept bort av mennesker som påstår at han har tapt saken, og som myrder ham på et øde sted ute i byens utkanter...

Det er samfunnet, ikke noe gudgitt bud som har gjort jøde av ham, det er samfunnet som har skapt jødeproblemet...

Jean-Paul Sartre: «Tanker om jødespørsmålet»

Frits von der Lippes livsverk

Ved begynnelsen av denne sesongen er Frits von der Lippe trådt tilbake som sjef for Riksteatret og Eivind Hjelmtveit har tatt hans plass.

Frits von der Lippes innsats i norsk teaterliv er et engangsfenomen som ingen vil kunne gjøre ham etter. At han kan se tilbake på den lengste sammenhengende teatersjef-periode i norsk teater i dette århundre er bare en utvortes målbar indikasjon. Det som ikke kan måles i tørre tall er at — i de mer enn 19 årene siden han tiltrådte — er det skapt et *teaterbehov* over hele landet, et kulturmiljø som geografisk er splittet i et par hundrede «spillesteder», men med det felles at her ventes det noe og kreves noe av teaterkunst.

Helt uoppdaget var selvsagt ikke dette Norge, utenfor de faste teaterbyene, da Riksteatret begynte. Først og fremst Det Norske Teatret hadde med sine spelferder holdt kontakten levende. Men det ble Riksteatret og von der Lippe som måtte samle og utbygge den spredte teaterinteressen og gjøre den til en viktig kulturfaktor.

Når Riksteatret nå kan sende ut omlag 800 forestillinger årlig, betyr det ikke at noe endelig mål er nådd. Det betyr bare at teatret har stabilisert sin virksomhet innenfor den rammen skuespillernød og bevilgningene foreløpig begrenser det til. Men arbeidet med å nå så langt er et livsverk som von der Lippe og hans medarbeidere kan se tilbake på med den dype tilfredshet som må være forbundet med å vite at ukuelig energi, våken omtanke, utrettelig tålmodighet og uoppslitelig entusiasme har lagt et fundament som holder for framtiden.

Gradvis og sikkert vokser tallet på brukbare teaterlokaler og på steder med abonnement. Det spirer og gror i de plogfurene Riksteatret har brøytet opp rundt i landet. Kontaktflaten mellom teaterkunsten og det grissgrendt boende norske folket øker jevnt og sikkert. Og det kan sies uten forkleinelse for noen av medpionerne i dette nybrottsarbeidet at det er Frits von der Lippes livsverk som her er synlig og tydelig for hele landet.

Aars Heiberg

Takk til publikum

Kong Ludvig den første av Bayern var i sin regjeringstid fram til 1848 en storslått beskytter og en begeistret velynder av teater. Han elsket å la en forestilling spille bare for seg. Han satt i virkelig ensom majestet alene i parkett.

I ett av teatrene våre som var boikottet av publikum under okkupasjonen satt det en kveld også bare én mann. Det var en som ikke visste bedre.

Riksteatret ble til under en lykkeligere stjerne. Det store som skjedde var at publikum slo ring om teatret fra første dag. Vi gjorde noe så paradoksalt som å åpne nordpå i midnattsol med «En reise i natten». Siden har reisen gått mot dag, så mange lyse dager at det nesten ikke er til å tro i en epoke hvor endel mennesker snakker om at teatrets tid er forbi.

Som den som ble sjef for Riksteatret fra starten i 1949 og har hatt gleden av å lede teatret i over 19 år, vil jeg gjerne få takke vårt publikum. Meget få har *forvillet* seg inn på våre forestillinger. For bare én velynder har vi aldri behøvd å spille.

Det ville det jo også være lite mening i. Teater er fellesskap — mellom skuespillerne på scenen og dere i salen. Og det må jeg si at maken til velyndere, maken til publikum, tror jeg ikke mange teatre har. Jeg takker for den lydhøre mottakelsen vi alltid får i bygd og by, for følelsen vi har av at det vi gir når vi er på det beste, lever videre i sinnene. Dette er noe vi vet, noe vi hører fra mange.

Jeg takker for ris, som vi kan ha fortjent, og for ros vi har fått, for begeistring som har varmet. Alt har vært stimulerende, for skuespillerne som reiser år ut og år inn, for ringen av medarbeidere rundt dem, og for sjefen. Uten dette hadde Riksteatret ikke bestått.

Takk, hjertelig takk til publikum, de eldre og all den ungdommen og alle barna som er kommet stadig mere fulltallige med i senere år.

Hilsen

Fritz von der Lippe

VELKOMMEN I TEATRET — HER ER

RIKSTEATRET

«ROSMERSHOLM»

Det Norske Teatret til Buskerud, Vestfold, Telemark, Øst- og Vest-Agder.

«FRUEN FRA HAVET»

Nationaltheatret til Nordland, Troms og Finnmark.

«TO ESS OG INGEN DAME»

av Neil Simon.

Regi: Jon Lennart Mjøen.

Turné til Buskerud, Oppland, Hedmark, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

«MÅNE FOR MISFARNE»

Den Nationale Scene til Hordaland, Rogaland, Telemark, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal.

«ANDORRA» av Max Frisch.

Regi: Jack Fjeldstad.

Turné til Østfold, Akershus, Buskerud, Hedmark, Telemark, Vestfold, Oppland, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms.

«VÅR OG PORTVIN»

Det Norske Teatret til Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Buskerud, Telemark, Rogaland og Hordaland.

«KANSKJE EN REVY»

Trøndelag Teater til Trøndelag, Oppland, Hedmark, Østfold, Akershus og Buskerud.

«I DO! I DO!»

Det Norske Teatret til Buskerud, Vestfold, Hedmark, Oppland, Møre og Romsdal, Trøndelag.

Abonentene får 25 % rabatt på Riks-teatret. Og på de faste teatrene har Riksteater-abonnenter 20 %. Her er spilleplanen for Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger:

NATIONALTHEATRET

Hovedscenen:

«ROSENKRANTZ OG GYLDEN- STERN ER DØDE»

av Tom Stoppard.

Regi: Per Bronken.

«RASKOLNIKOV»

av F. M. Dostojevskij.

Regi: Jan Kacer.

«JOE EGG» av Peter Nichols.

Regi: Edith Roger.

«DEN STUNDESLØSE»

av Ludvig Holberg.

Regi: Edith Roger.

«RASMUS PÅ LOFFEN»

av Astrid Lindgren.

Regi: Wilfred Breistrand.

Amfiscenen:

«GRØNN JULIA» av Paul Ableman.

Regi: Aloysius Valente.

«FADEREN» av August Strindberg.

Regi: Arild Brinchmann.

«NESTE GANG VIL JEG SYNGE»

av James Saunders.

Regi: Finn Kvaem.

På turné:

«FRUEN FRA HAVET»

av Henrik Ibsen.

Regi: Per Bronken.

DET NORSKE TEATRET

Hovedscenen:

«SPELEMANN PÅ TAKET»

musical med Sølvi Wang/
Lasse Kolstad.

Regi: Tom Abbott.

«SIRKUS MIKKELIKSKI»

av Alf Prøysen/Asbjørn Toms.

Regi: Asbjørn Toms.

«ROSMERSHOLM»

av Henrik Ibsen.

Regi: Tormod Skagestad.

Biscenen i ABC-teatret:

«HERLEGE TID»

av Sandro Key-Åberg.

Regi: Ola B. Johannessen.

«FØDSELSDAGSSELSKAPET»

av Harold Pinter.

Regi: Finn Kvaem.

TEATRENES REPERTOAR FOR HØSTEN

På turné:

«ROSMERSHOLM»

«VÅR OG PORTVIN»

av Bill Naughton.

Regi: Merete Skavlan.

«I DO! I DO!»

Musical med Sølvi Wang/
Lasse Kolstad.

Regi: Rikki Septimus.

OSLO NYE TEATER

«LOPPEN I ØRET»

av Georges Feydeau.

Regi: Barthold Halle.

«KAKTUSBLOMSTEN»

av Pierre Barillet/Jean-Pierre Gredy.

Regi: Jon Lennart Mjøen.

«ELSKLING — DU VET AT JEG
IKKE KAN HØRE HVA DU SIER —
NÅR VANNET STÅR OG RENNER»

av Robert Anderson.

Regi: Toralf Maurstad.

«TORNEROSE»

av Peder W. Cappelen.

Regi: Barthold Halle.

Barneteatret:

«DU ER VÅR MANN — CHARLIE
BROWN» av Charles M. Schultz.

Regi: Kjetil Bang-Hansen.

Dukketeater:

«KARLSON PÅ TAKET»

Regi: Alfred Solaas.

DEN NATIONALE SCENE

Hovedscenen:

«EN FOLKEFIENDE»

av Henrik Ibsen.

Regi: Knut Thomassen.

«BRAND» av Henrik Ibsen.

Regi: Knut Thomassen.

«CABARET» av Masteroff/Kander.

Regi: Henny Mürer.

Lille scene:

«LILLE MALCOLM OG HANS
KAMP MOT EVENUKKENE»

av David Halliwell.

Regi: Kirsten Sørlie.

«KVINNENE FRA SHANGHAI»

av Tore Zetterholm.

Regi: Sigmund Sæverud.

«SIRKULÆRET» av Vaclav Havel.

Regi: Otto Homlung.

Barneteatret:

«KARAMELLAPPARATET»

av Evert Lundstrøm.

Regi: Sigmund Sæverud.

På turné:

«MÅNE FOR MISFARNE»

av Eugene O'Neill.

Regi: Tordis Maurstad.

TRØNDELAG TEATER

«YVONNE» av Witold Gombrowicz.

Regi: Eva Skøld.

«HJEMMET» av Kent Andersson/
Bengt Bratt.

Regi: Bo Hermansson.

«GENGANGERE» av Henrik Ibsen.

Regi: Kjetil Bang-Hansen.

På turné:

«KANSKJE EN REVY»

Rolv Wesenlund, Harald Heide
Steen jr. i samarbeid med Bo Her-
mansson.

ROGALAND TEATER

«AS YOU LIKE IT»

av William Shakespeare.

Regi: Krystyna Skuszanka.

«FOLK OG RØVERE I KARDE-
MOMMEBY» av Thorbjørn Egner.

Regi: Edith Ottosen.

«VIOLEN FRA MONTMARTRE»

av Emmerich Kalman.

Regi: Arne Thomas Olsen.

«LOPPEN I ØRET»

av Georges Feydeau.

Regi: Arne Thomas Olsen.

«ROBIN HOOD»

dramatisering av Bjørn Endreson.

«Det er allslags måter å myrde et menneske eller i det minste en sjel på... Et ord, en spesiell bemerkning i det rette øyeblikk, er nok. Ja, det greier seg med et smil... Den slags mord fullbyrdes langsomt, litt etter litt... Har De aldri tenkt over, hvorfor de aller fleste mennesker er så veldig opptatt av et ekte mord, et sannsynlig og påviselig mord...? Det kommer av at vi som regel ikke ser de mordene vi begår til daglig. Derfor blir vi så lettet når det endelig smelter, når det flyter blod, eller når noen bryter sammen av naturlig gift, og ikke av sin kones taushet.»

Max Frisch: «Jeg er ikke Stiller»

LITTERATURHENVISNINGER: Max Frisch, på norsk: «Jeg er ikke Stiller» og «Homo Faber» (romaner, Tiden Norsk Forlag). «Mitt navn er Galtenbein» og «Biografi» (kommer i høst), (skuespill, Gyldendal Norsk Forlag). («Andorra» er utgitt på dansk. Gyldendal.)

Om samfunnet og den som er annerledes: James Baldwin: «Blues for Mr. Charlie» (skuespill, Det Norske Samlaget). Karl Bjørnhof: «Den korte dag er lang nok» (roman, Gyldendal Norsk Forlag). Finn Carling: «Kilden og muren» (essay, Gyldendal Fakkelt). Aksel Sandemose: «En flyktning krysser sitt spor» (roman, Aschehoug). Tarjei Vesaas: «Fuglane» (roman, Gyldendal Norsk Forlag). Richard Wright: «Svart ungdom» (selvbiografi, Gyldendal Hjemmenes Boksamling).

Lyst til å bli skuespiller?

Snakk med turnélederen, Kolbjørn Brenda, han kan gi opplysninger. Eller skriv til:

STATENS TEATERSKOLE,
Sørkedalsveien 106, Oslo 3.

Skolen tar hvert år opp nye aspiranter som gis gratis utdanning i 4 år. Opptaksprøver i begynnelsen av juni. Studielån kan søkes.

Riksteatrets styre:

Teatersjef Hans Heiberg, formann.
Forfatterinnen Halldis Moren Vesaas.
Nestformann, lærer Margit Tøsdal.
Stortingsrepresentant Per Magnus Karstensen. Stortingsrepresentant Einar Hovdhaugen.
Varamenn: Universitetsstipendiat Tertit Aasland. Fru Eli Oftedal.
Skuespiller Gunnar Olram.
Fru Ragnhild Aasberg.

Administrasjon:

Teatersjef: Eivind Hjelmtveit.
Økonomisjef: Thomas Weibell.
Organisasjonssjef: Rolf Falkenberg Smith.
Pressesekretær: Eli Vercoe.
Skolesekretær: Tor Skule.

Kostymesjef: Ragnhild Engebret.
Verkmester: Ole Westby.

Trykk: Enersens Trykkeri, Oslo.

„Af alle Stiftelser udi et Land, kunne ingen imagineres af større Nytte, end et Collegium af skønsomme Mænd, hvis Forretning skulde være at examinere unge Menneskers Capacitet, og ettersee, hvorudi deres Styrke bestaaer, og til hvilke Studia, Embeder og Forretninger de have mest naturlig Beqvemhed”

Ludvig Holberg

I DAG har vi et godt utbygget yrkesrettleiingsapparat som arbejder både i skolen og i Arbejdsformidlingen.

Våre yrkesrettleiere og arbejdspsykologer gir råd og veiledning om valg av yrke, utdanning m. m. til såvel ungdom som voksne og også til foreldre.

Yrkesrettleiere og arbejdspsykologer treffes ved henvendelse til nærmeste arbeidskontor.

**Arbejds
formidlingen**

- *En dag skal jeg si sannheten*
— *Det mener en, ja; men lognen er en iple, det suger ut sannheten. Den vokser. Jeg blir aldri kvitt den...*

